

عنوان مقاله:

فقیه دیوان سالاران و اصلاحات یعقوب آق قویونلو

محل انتشار:

تاریخ نامه ایران بعد از اسلام، دوره 8، شماره 15 (سال: 1396)

تعداد صفحات اصل مقاله: 23

نویسنده:

مهدی فیضی سخا - هیئت علمی / دانشگاه سید جمال الدین اسدآبادی

خلاصه مقاله:

بررسی و واکاوی اصلاحات یعقوب پادشاه، از زاویه اقدامات فقیه- دیوان سالاران حاضر در ساختار حکومتی و تشکیلاتی آق قویونلوها، روشنی زیادی بر ابهامات موجود در مبنای فکری این اصلاحات، می افکند. در واقع، زمینه سازی و بی ریزی مقدمات این اصلاحات را باید در تفکرات و آراء فقهایی دانست، که وظایف دیوانی و دیوان سالاری را نیز بر عهده گرفته بودند. از این روی، ایشان فقه اسلامی، که تفکراتشان از آن سرچشمه گرفته و در عرصه آن بالنده شده بودند را، در ارتباط با جنبه های مختلف اصلاحات، به کار گرفته، به این برنامه رنگ و صبغه شریعتمدارانه دادند، و این ویژگی، یعنی فقهاتی بودن مبنای اصلاحات، جزء لاینفک آن گردید، به طوری که چه در بخش اصلاحات اقتصادی و چه در بخش اصلاحات اجتماعی، این رویکرد، به وضوح خودنمایی می کند. در این میان حضور مستقیم و غیر مستقیم اندیشه های فقیه - دیوان سالارانی نظیر قاضی عیسی ساوجی، شیخ علی صدر، علامه جلال الدین دوانی و فضل الله روزبهان خنجی، در نظریه پردازی، تدوین و اجرای برنامه اصلاحات، شایان توجه است و عنایت به این رویکرد از جانب این گروه، سبب گردید که ایشان در قوالب مختلف، آراء و اندیشه های خود را عرضه نمایند. در این نوشتار، نگارنده در پی درک این موضوع است که اصلاحات یعقوب پادشاه، از نظرگاه آراء و اندیشه های فقیه دیوان سالاران، چگونه مورد بررسی قرار گرفته است؟ فرضیه این نوشتار بدین ترتیب است که اندیشه های فقهی دیوان سالار عصر یعقوب پادشاه، در اصلاحات وی غلبه داشته است. روش تحقیق این نوشتار، با توجه به ماهیت موضوع، توصیفی تحلیلی و روش گردآوری اطلاعات نیز کتابخانه ای است. در ارتباط با پیشینه تحقیق نیز باید اشاره شود که، تحقیقات متعددی در قالب مقاله و کتاب در این ارتباط انجام گرفته، که وجه غالب آنها، بررسی این اصلاحات از منظر نظم ایرانی و تمرکزگرایی دیوانی است. از جمله این تحقیقات می توان به مقاله ابوالحسن فیاض انوش باعنوان «اصلاحات قاضی صفی الدین عیسی ساوجی در دوران سلطان یعقوب آق قویونلو» مقاله ولادیمیر مینورسکی تحت عنوان «The Aq-qoyunlu and Reforms»، مدخل «آق قویونلو» در دایره المعارف بزرگ اسلامی، نوشته رضا رضازاده لنگرودی و کتاب «تاریخ فراموش شده ایران در دوره سلطان یعقوب آق قویونلو»، نوشته هدی سیدحسین زاده، اشاره نمود.

کلمات کلیدی:

اصلاحات، یعقوب پادشاه، فقه، دیوان سالاران

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1565757>

